

Research Article

Factors Related to Dry Teeth-Brushing Technique Behavior among Senior High School Students in Secondary Schools, Roi Et Province

Wacharaphol Wiwat Thaopan

Lecturer, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute

Naruephorn Choosen

Dentist, Senior Professional Level, Phanom Phrai Hospital, Roi Et

Rathiporn Leethongdee

Lecturer, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute

Kannika Inbut

Dental Public Health Officer, Ban Pa Nai T.H.P. Hospital, Chiang Mai

Pimpakan Souygam

Dental Public Health Officer, Ban Huai Pa Sang T.H.P. Hospital, Chiang Mai

Abstract

This research was a cross-sectional descriptive study that aimed to investigate factors related to dry teeth-brushing behavior among senior high school students in a secondary school located in Roi Et province. The sample consisted of 218 students who were recruited using stratified and cluster random sampling. Data were collected using a questionnaire with a value of reliability 0.703. Data were analyzed using descriptive statistics, chi-square test and Fisher's exact test.

The study showed that the majority of students had a mean age of 16.3 years (S.D. = 0.9) and most were female (60.1%). Most were in the 4th year of secondary schools (45.4%). The combined monthly income of their parents was predominantly 19,575.1 baht, accounting for 17.0% of the sample. A significant proportion of students (71.1%) had oral health problems, and 69.3% visited a dental professional more than once a year. The majority of students practiced dry brushing (64.7%). There was a statistically significant relationship between students' dry brushing behavior and their grade level and frequency of dental visits (p-value = 0.042 and 0.004, respectively).

Based on the results, a significant correlation exists between visits to dental personnel and dry teeth-brushing behavior. Therefore, dental professionals should provide ongoing dental health education to the public, with a particular focus on dry teeth-brushing.

Keywords: Teeth-brushing behavior,
Dry teeth-brushing technique,
High school student

Corresponding author

Rathiporn Leethongdee

E-mail: rathiporn@scphkk.ac.th

Received date : 21 June 2024

Revised date : 29 July 2024

Accepted date : 3 September 2024

บทความวิจัย (Research article)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแท้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด

<p>วัชรพล วิวรรณ เก้าวพันธ์ อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก</p> <p>นฤพร ชูเสน ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด</p> <p>รัฐติภรณ์ ลีทองดี อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก</p> <p>กรรณิการ์ อินทร์บุตร นักวิชาการทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านป่าไผ่ จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>พิมพ์กานต์ สวยงาม นักวิชาการทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยป่าซาง จังหวัดเชียงใหม่</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>ผู้รับผิดชอบบทความ รัฐติภรณ์ ลีทองดี อีเมล: rathiporn@scphkk.ac.th วันที่ได้รับบทความ : 21 มิถุนายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ : 29 กรกฎาคม 2567 วันที่ตอบรับบทความ : 3 กันยายน 2567</p> </div>	<p>บทคัดย่อ</p> <p>การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแท้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง 218 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแท้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.703 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Chi-square และ Fisher's exact test</p> <p>ผลการศึกษา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 16.3 ปี (S.D. = 0.9) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.1 ส่วนใหญ่อยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 45.4 รายได้บิดา/มารดา(รวมกันเฉลี่ยต่อเดือน) ส่วนใหญ่ อยู่ที่ 19,575.1 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.0 นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 71.1 การไปพบทันตบุคลากรส่วนใหญ่เข้าพบมากกว่า 1 ปี ร้อยละ 69.3 พฤติกรรมการแปรงฟันแท้ของนักเรียนส่วนใหญ่แปรงฟันแท้ ร้อยละ 64.7 และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแปรงฟันแท้ของนักเรียนกับระดับชั้น และการไปพบทันตบุคลากรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.042 และ 0.004 ตามลำดับ)</p> <p>จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การไปพบทันตบุคลากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก ดังนั้นทันตบุคลากรควรให้ทันตสุขศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะเรื่องการแปรงฟันแท้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>คำสำคัญ: พฤติกรรมการแปรงฟัน, การแปรงฟันแท้, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย</p>
--	---

บทนำ

สุขภาพช่องปากเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กไทย ที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคในช่องปาก ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากของตนเองเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก หากมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากที่ไม่ดีจะก่อให้เกิดโอกาสในการเกิดโรคในช่องปากและความรุนแรงของโรคในช่องปากต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการสูญเสียฟันและผลเสียต่อสุขภาพตามมาด้วย¹

ผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอายุ 15 ปี มีความชุกของโรคฟันผุร้อยละ 62.7 โดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 2.0 ซี่/คน โดยพบวาทะการวันออกเฉียงเหนือมีความชุกของโรคฟันผุสูงสุด ร้อยละ 67.3 รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมกรแปรงฟันและใช้ยาสีฟันของกลุ่มอายุ 15 ปี พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.1 แปรงฟันหลังตื่นนอนตอนเช้าทุกวัน ส่วนการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันพบว่ามีเพียงร้อยละ 3.9 แปรงฟันหลังอาหารกลางวันที่โรงเรียนทุกวัน และร้อยละ 74.6 ตอบว่าไม่เคยแปรงเลย และร้อยละ 66.0 แปรงฟันก่อนนอนทุกวัน แต่มีเพียงร้อยละ 43.7 ที่แปรงฟันก่อนนอนแล้วเข้านอนทันที เด็กอายุ 15 ปี ร้อยละ 70.1 แปรงฟันนาน 2 นาที และ 2 นาทีขึ้นไป โดยร้อยละ 84.2 เลือกใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์²

ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าปี พ.ศ. 2559 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด เท่ากับ 1.97 ปราศจากฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 39.4 ฟันดีไม่มีผุ (Cavity free) ร้อยละ 48.4 ปี พ.ศ. 2560 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด เท่ากับ 1.35 ปราศจากฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 54.3 ฟันดีไม่มีผุ (Cavity free) ร้อยละ 64.2 ปี พ.ศ. 2561 มีค่าเฉลี่ย ฟันผุ ถอน อุด เท่ากับ 1.26 ปราศจากฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 55.7 ฟันดีไม่มีผุ (Cavity free) ร้อยละ 75.8 ปี พ.ศ. 2562 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด เท่ากับ 0.96 ปราศจากฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 59.2 ฟันดีไม่มีผุ (Cavity free) ร้อยละ 77.9 ปี พ.ศ. 2563 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด เท่ากับ 0.79 ปราศจากฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 60.2 ฟันดีไม่มีผุ (Cavity free) ร้อยละ 83.0³

ประชากรไทยยังคงมีความชุกของโรคฟันผุสูง เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การรับประทานอาหาร พฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก การเลือกใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ จากการสำรวจสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 8 พบว่ามีผู้ใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ร้อยละ 87.1 84.2 86.1 และ 81.8 ของประชากรไทย อายุ 12 ปี 15 ปี 35-44 ปี และ 60-74 ปี ตามลำดับ แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่ใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ แต่ความชุกของโรคฟันผุก็ยังคงสูงอยู่ซึ่งปรากฏการณ์นี้ขัดแย้งกับหน้าที่ป้องกันของฟลูออไรด์ต่อโรคฟันผุ²

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ช่วยลดโรคฟันผุทันทีที่ฟันน้ำนมซี่แรกขึ้น⁴ องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากในอีกหนึ่งรูปแบบคือวิธีการแปรงแห้ง หรือ “Spit don't rinse” ซึ่งต่างจากวิธีแปรงฟันทั่วไป โดยการแปรงแห้งเป็นเทคนิคการแปรงฟันที่ใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ตามปกติและแปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง แต่เน้นการไม่บ้วนน้ำ มีงานวิจัยหลายชิ้นสนับสนุนว่าการบ้วนปากด้วยน้ำหลังแปรงฟันสัมพันธ์กับโรคฟันผุเมื่อเทียบกับการไม่บ้วนน้ำหลังแปรงฟัน แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ แต่ก็ไม่สามารถป้องกันโรคฟันผุได้ เนื่องจากความเข้มข้นของฟลูออไรด์ในน้ำลายจะลดลงเนื่องจากการบ้วนน้ำหลังแปรงฟัน^{2,5}

แปรงแห้ง หรือ “Spit don't rinse” เป็นเทคนิคที่ได้รับการแนะนำโดยสมาพันธ์ทันตแพทย์โลก (FDI World Dental Federation) ในปี 2558 และได้รับการยอมรับในหมู่ทันตแพทย์ไทยในปี 2560 การแปรงฟันแบบ “Spit don't rinse” คือการบ้วนน้ำลายโดยไม่ต้องบ้วนน้ำหรือใช้น้ำยาบ้วนปากใด ๆ หลังแปรงฟัน แปรงเบา ๆ ที่โคนถึงปลายลิ้น 2-3 ครั้ง เพื่อไล่คราบยาสีฟันและบ้วนทิ้ง บ้วนต่อเนื่องจนกว่าจะรู้สึกสบายตัว หาก

จำเป็นต้องบ้วนปากด้วยน้ำให้ใช้ 1-2 ซ้อนชาหรือน้ำ 5-10 มิลลิลิตร แล้วบ้วนปากก่อนบ้วนทิ้ง ปริมาณน้ำนี้เป็นระดับต่ำสุดในการรักษาความเข้มข้นของฟลูออไรด์สูงในน้ำลาย⁶ ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการแปรงฟันแห้งหรือ “Spit don't rinse” มีอยู่อย่างกว้างขวางในแพลตฟอร์มสื่อต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้รับข้อมูลนี้จะรับรู้และเข้าใจ และนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้องหรือไม่นั้นยังไม่มี ความชัดเจน นอกจากนี้ยังไม่ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับข้อมูลเหล่านี้ในการบรรลุเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับการแปรงฟันแห้ง ซึ่งจะส่งผลต่อการป้องกันโรคฟันผุ⁷

ฝ่ายทันตกรรม โรงพยาบาลพนมไพรมีการดำเนินงานให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีแปรงแห้งแก่ประชากรในพื้นที่ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน⁴ การศึกษาหนึ่งในต่างประเทศ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียน โดยกลุ่มหนึ่งไม่ทำให้บ้วนน้ำระหว่างการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันที่โรงเรียน อีกกลุ่มบ้วนน้ำตามปกติ 3 ปี ผ่านไปเด็กในโรงเรียนที่ไม่บ้วนน้ำมีฟันผุเกิดขึ้นน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁸ นอกจากนี้กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปลายเป็นกลุ่มวัยที่มีการรับรู้และเข้าถึงสื่อต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มนักเรียนมัธยมต้นและประถมศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นสื่อสังคม หรือสื่อบุคคล⁹ ซึ่งความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และค่านิยมเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สนับสนุนหรือลดแรงจูงใจภายในในตัวบุคคลที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมต่อการดูแลทันตสุขภาพ จากข้อมูลสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับทฤษฎี PRECEDE Framework¹⁰ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่นำมาใช้อธิบายพฤติกรรมทางสุขภาพในหลาย ๆ ด้าน โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ความรู้ เจตคติ ค่านิยม และปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปาก¹¹

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพของพื้นที่อำเภอพนมไพร และพื้นที่อื่น ๆ และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานงานวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง
2. ปัจจัยนำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง
3. ปัจจัยเอื้อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง
4. ปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง

รูปแบบการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 984 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 218 คน

ใช้สูตรการคำนวณประมาณค่าสัดส่วน¹² จากสูตร
$$n = \frac{NZ_{\alpha/2}^2 P(1-P)}{e^2(N-1) + Z_{\alpha/2}^2 P(1-P)}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 984 คน

$Z_{\frac{\alpha}{2}}$ = ค่า Z ที่ระดับ $\alpha = 0.05 = Z(0.025) = 1.96$

P = ค่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร กำหนดเท่ากับ 0.764

e = ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ในงานวิจัยครั้งนี้ ($e = 0.05$)

แทนค่า
$$n = \frac{984(1.96)^2 \times 0.76(1-0.76)}{0.05^2(984-1) + (1.96)^2 \times 0.76(1-0.76)}$$

$n = 218$ คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นส่วนกับประชากรโดยเลือกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5, และ 6 จากนั้นนำจำนวนทั้งหมดในแต่ละกลุ่มไปคำนวณหาค่าสัดส่วน และสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการทบทวน เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นการเรียนรู้ รายได้บิดา/มารดา ปัญหาสุขภาพช่องปากของนักเรียน การไปพบทันตบุคลากร การแปร่งห่างของนักเรียน จำนวน 7 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ (Open end)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมแปร่งฟันห่าง เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อการดูแลทันตสุขภาพ จำนวน 6 ข้อ ข้อคำถามเป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประยุกต์มาจากมาตราการวัดของลิเคิร์ท¹³ โดยผู้วิจัยประยุกต์มาใช้ 3 ระดับ คือ เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย โดยให้เลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก การแบ่งระดับเจตคติแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ ลักษณะข้อคำถามมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ นำคะแนนที่ได้มาแปลผล ตามเกณฑ์ของเบสท์¹⁴ (สูง ปานกลาง ต่ำ)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมแปร่งฟันห่าง แบบสอบถามเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ ความสะอาดช่องปาก จำนวน 2 ข้อ มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนสเกล (Ratio scale) มีลักษณะให้เลือก 2 คำตอบ คือ มี ไม่มี

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมแปร่งฟันห่าง เป็นแบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการแปร่งห่างจากทันตบุคลากร บุคลากรสาธารณสุข ผู้ปกครอง และโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนจากบุคคล มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนสเกล (Ratio scale) มีลักษณะให้เลือก 2 คำตอบ คือ เคย และไม่เคย จำนวน 10 ข้อ นำคะแนนที่ได้มาแปลผล ตามเกณฑ์ของเบสท์¹⁴ (สูง ปานกลาง ต่ำ)

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการแปร่งฟันห่าง เป็นข้อคำถามรายข้อ จำนวน 9 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก มีระดับการวัดเป็นระดับช่วง (Interval scale) นำคะแนนที่ได้มาแปลผล ตามเกณฑ์ของเบสท์¹⁴ (สูง ปานกลาง ต่ำ)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.75 และนำไปทดสอบ (Tried out) จำนวน 40 คน ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย แล้ววิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้านความรู้เกี่ยวกับการแปรงฟันแห้ง โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ด (Kuder-richradson 20: KR 20)15 มีค่าเท่ากับ 0.703 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าเท่ากับ 0.223 - 0.551 ค่าความยาก - ง่ายมีค่าเท่ากับ 0.20 - 0.77 และพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันแห้ง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.703

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. **สถิติเชิงพรรณนา** ใช้วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

2. **สถิติเชิงอนุมาน** ใช้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันแห้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้สถิติ Chi-square หากละเมิดเงื่อนไขสถิติใช้ Fisher's exact test

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผ่านการพิจารณาอนุมัติจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ลำดับที่ 32/2566 เอกสารรับรองเลขที่ HE661032 รับรอง ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2566 ได้พิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัว ชี้แจงกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัย ให้ทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมในการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลใด ๆ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 16.3 ปี (S.D. = 0.9) โดยมีอายุน้อยที่สุดคือ 15 ปี และมีอายุมากที่สุดคือ 18 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.1 เรียนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 45.4 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 32.6 รายได้บิดา/มารดา (รวมกันเฉลี่ยต่อเดือน) ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,000 บาท ร้อยละ 17.0 โดยมีรายได้น้อยที่สุด คือ 2,000 บาท และมีรายได้มากที่สุดคือ 100,000 บาท ส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 71.1 การไปพบทันตบุคลากรส่วนใหญ่เข้าพบมากกว่า 1 ปี ร้อยละ 69.3 พฤติกรรมการแปรงฟันแห้งของนักเรียนส่วนใหญ่แปรงฟันแห้ง ร้อยละ 64.7

2. ปัจจัยนำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันแห้ง

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 144 คน ร้อยละ 66.0 รองลงมาระดับปานกลาง จำนวน 54 คน ร้อยละ 24.8 และระดับต่ำ จำนวน 20 คน ร้อยละ 9.2 (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการแปรงฟันแห้ง (n = 218)

Table 1 Number and percentage of knowledge about dry teeth-brushing (n = 218)

Knowledge about dry teeth-brushing	Number	Percent
High level	144	66.0
Medium level	54	24.8
Low level	20	9.2

\bar{X} = 7.8, S.D. = 1.5, Med = 8.0, Min = 3, Max = 9

เจตคติต่อการดูแลทันตสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีคะแนนเจตคติต่อการดูแลทันตสุขภาพเฉลี่ย 15.2 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.9) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับเจตคติต่อการดูแลทันตสุขภาพระดับสูง จำนวน 144 คน ร้อยละ 66.0 รองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 69 คน ร้อยละ 31.7 และระดับต่ำ จำนวน 5 คน ร้อยละ 2.3 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับเจตคติต่อการดูแลทันตสุขภาพ (n = 218)

Table 2 Number and percentage of attitude towards dental health care (n = 218)

Attitude towards dental health care	Number	Percent
High level	144	66.0
Medium level	69	31.7
Low level	5	2.3

\bar{X} = 15.2, S.D. = 1.9, Med = 15.0, Min = 9, Max = 18

3. ปัจจัยเอื้อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันแห้ง

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีแปรงสีฟันที่ใช้การได้ จำนวน 217 คน ร้อยละ 99.5 และส่วนใหญ่มียาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์จำนวน 216 คน ร้อยละ 99.1 (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละอุปกรณ์ทำความสะอาดช่องปาก (n = 218)

Table 3 Number and percentage of oral hygiene tools (n = 218)

Oral hygiene tools	Yes		No	
	Number	Percent	Number	Percent
A functional toothbrush	217	99.5	1	0.5
Toothpaste that contains fluoride	216	99.1	2	0.9

4. ปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันแห้ง

ผลการศึกษา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการแปรงฟันแห้งและการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 49.1 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 38.1 และระดับต่ำ ร้อยละ 12.8 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการแปรงฟันแห้งและการได้รับการสนับสนุนจากบุคคล (n = 218)

Table 4 Number and percentage of receiving information about dry teeth-brushing and social support (n = 218)

Access to information	Number	Percent
High level	107	49.1
Medium level	83	38.1
Low level	28	12.8

\bar{X} = 6.2, S.D. = 2.2, Med = 6.0, Min = 1, Max = 10

5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง

ผลการศึกษา พบว่า ระดับชั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.042$) โดยส่วนมาก พบว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง ร้อยละ 77.1 และการไปพบทันตบุคลากรของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.004$) โดยส่วนมากเข้าพบทุก ๆ 6 เดือนมีพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง ร้อยละ 81.6 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง (n = 218)

Table 5 The relationship between personal factors, predisposing factors, enabling factors, and reinforcing factors and dry teeth-brushing behavior (n = 218)

Factors	Dry teeth-brushing behavior				χ^2	p-value
	Yes		No			
	n	%	n	%		
Sex						0.885 ^a
- Male	57	65.5	30	34.5	-	
- Female	84	64.1	47	35.9		
Grade level						0.042
- Grade 10	56	56.6	43	43.4	6.35	
- Grade 11	48	67.6	23	32.4		
- Grade 12	37	77.1	11	22.9		
Average monthly parental income						0.416 ^a
- Lower 17,714 baht	68	63.0	40	37.0	-	
- Higher 17,714 baht	45	69.2	20	30.8		
Oral health problems						0.073
- Had	103	66.5	52	33.5	5.23	
- Did not have	28	70.0	12	30.0		
- Did not know	10	43.5	13	56.5		
Visit dental personnel						0.004
- Every 6-month or once a year	40	81.6	9	18.4	10.81	
- More than a year	87	57.6	64	42.4		
- Never	14	77.8	4	22.2		
Knowledge about dry teeth-brushing						0.654 ^a
- Low-Medium	46	62.2	28	37.8	-	
- High	95	66.0	49	34.0		

Factors	Dry teeth-brushing behavior				χ^2	p-value
	Yes		No			
	n	%	n	%		
Attitudes towards dental health care						0.052 ^a
- Low-Medium	41	55.4	33	44.6	-	
- High	100	69.4	44	30.6		
Oral hygiene tools						0.554 ^a
- Had toothbrushes and fluoride toothpaste	138	64.2	77	35.8	-	
- Neither one nor the other	3	100.0	0	0.0		
Access to information						0.203 ^a
- Low-Medium	67	60.4	44	39.6	-	
- High	74	69.2	33	30.8		

^a Fisher's exact test

การอภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง

ผลการศึกษา พบว่า ระดับชั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.042$) โดยส่วนมากพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะมีพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง ร้อยละ 77.1 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันที่โรงเรียน ของเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีความสัมพันธ์กับการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.482$)¹⁶ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแปรงฟันแห้งระดับสูง ร้อยละ 77.8 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในระดับความรู้เกี่ยวกับการแปรงแห้งและปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจวิธีการแปรงแห้งของผู้รับบริการทางทันตกรรมในโรงพยาบาลวชิรพยาบาล⁴ พบว่าผู้รับบริการทางทันตกรรมที่มีระดับการศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการแปรงแห้งอยู่ระดับปานกลาง-สูง ร้อยละ 14.4 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลพนมไพร เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรงฟันแห้งในพื้นที่อำเภอพนมไพรอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจวิธีการแปรงฟันแห้งอยู่ในระดับสูงและมีพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยนำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง

ผลการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการแปรงฟันแห้งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแห้งอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.654$) โดยส่วนมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรงฟันแห้งระดับสูง จะมีพฤติกรรมการแปรงฟันแห้ง ร้อยละ 66.0 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงพักกลางวันที่โรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี พบว่าความรู้ที่เกี่ยวกับการแปรงฟันในช่วงพักกลางวันของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงพักกลางวันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.062$)¹⁷ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนนครวิทยาคม ตำบลสันมะเค็ด อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย¹⁸ พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม มีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่มักคุ้นเคยกับการแปรงฟันแบบเปียก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจึงต้องใช้เวลาและความพยายาม และ/หรือการบ้วนน้ำหลังแปรงฟันอาจรู้สึกสะอาด สดชื่น และง่ายต่อการทำความสะอาดฟองยาสีฟัน จึงทำให้นักเรียนเลือกที่จะแปรงตามเดิมถึงแม้จะได้รับความรู้การแปรงฟันแหว่งอย่างเพียงพอแล้ว

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยเอื้อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแหว่ง

ผลการศึกษา พบว่า อุบัติการณ์ทำความสะอาดช่องปากมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแหว่งอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.554$) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แปรงฟันด้วยยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์ ร้อยละ 99.1 เมื่อเทียบกับการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากครั้งที่ 8 พ.ศ.2560² ด้านพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงเวลาต่าง ๆ ในเด็กอายุ 15 ปี พบว่าเด็กอายุ 15 ปี มีการใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ในการแปรงฟัน ร้อยละ 84.2 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนของเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดหนองบัวลำภู¹⁹ พบว่า เด็กนักเรียนที่มีอุบัติการณ์ทำความสะอาดฟันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p \leq 0.05$ ซึ่งอาจเนื่องจากระบบบริการทันตสาธารณสุขของกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลพนมไพรที่สามารถเข้าไปให้ความรู้และส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนได้เต็มที่ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์

สมมติฐานข้อที่ 4 ปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแหว่ง

ผลการศึกษา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนจากบุคคลเกี่ยวกับวิธีการการแปรงฟันแหว่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันแหว่งของกลุ่มตัวอย่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.203$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงพักกลางวัน ที่โรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี¹⁷ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการดูแลช่องปากจากผู้ปกครองคุณครูและโรงเรียนบุคลากรทางสาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงพักกลางวันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.392$) ไม่สอดคล้องกับการได้รับแรงจูงใจจากบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงพักกลางวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.002$) และไม่สอดคล้องกับการศึกษากิจกรรมการแปรงฟันและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ประเทศไทย²⁰ พบว่า การมีครูหรือผู้สอนนักเรียนเป็นผู้ดูแล ชี้แนะหรือกระตุ้นการแปรงฟัน มีผลทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก และสัมพันธ์กับจำนวนโรงเรียนที่มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแปรงฟันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งจากการศึกษานี้ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนจากบุคคลเกี่ยวกับวิธีการแปรงฟันแหว่ง ระดับต่ำ-ปานกลางและระดับสูง มีพฤติกรรมการแปรงฟันแหว่งใกล้เคียงกัน อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการแปรงฟันเป็นนิสัยที่ทำซ้ำ ๆ มาตั้งแต่เด็ก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจึงเป็นเรื่องที่ยาก และ/หรือการแปรงฟันแบบเปียกอาจรู้สึกสะอาด สดชื่น และง่ายต่อการทำความสะอาดฟองยาสีฟันมากกว่า แม้ว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารจะเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ก็ไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่กำหนดพฤติกรรมของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน เช่น การสร้างแรงจูงใจ การแก้ไขความเข้าใจผิด และการสนับสนุนจากสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการแปรงแหว่งโดยผู้ปกครองน้อยกว่าทันตบุคลากรและครูอนามัยโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าช่องทางการรับรู้ข้อมูลของนักเรียนมีความหลากหลาย และบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขอนามัยช่องปากของบุตรหลานอาจยังไม่เข้มแข็งพอ ดังนั้นควรทำให้ผู้ปกครอง

ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขอนามัยช่องปากของบุตรหลาน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีให้กับเด็ก ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.2 ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างแปรงฟันด้วยยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์ ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม ควรสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ร่วมกับการแปรงฟันอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายและช่วยป้องกันฟันผุได้ 1.3 การไปพบทันตบุคลากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก ดังนั้นทันตบุคลากรควรให้ทันตสุขศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะเรื่องการแปรงฟันอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจสัมพันธ์กับพฤติกรรมแปรงฟันแห่งของนักเรียน เช่น ด้านสื่อออนไลน์

2.2 ควรศึกษาในกลุ่มที่ดูแลใกล้ชิดกับนักเรียน เช่น ผู้ปกครอง เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมทันตสุขภาพประชากรในพื้นที่ได้กว้างมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. โรงพยาบาลเปาโลโชคชัย 4. “โรคฟันผุในเด็ก” ปัญหาเล็ก ๆ ที่อาจกลายเป็นเรื่องใหญ่ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.paolohospital.com/th-TH/chokchai4/Clinic/Details/%E0%B8%81%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%8A>
2. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 8 ประเทศไทย พ.ศ. 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด; 2561.
3. ฝ่ายทันตกรรม โรงพยาบาลพนมไพร. รายงานผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพตามกลุ่มวัย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: โรงพยาบาลพนมไพร; 2564.
4. จิตติมา เอื้อรัตนวงศ์, ดลหทัย สิทธิพงษ์พร. การศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการแปรงฟันแห่งและปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจวิธีการแปรงแห่งของผู้รับบริการทางทันตกรรมในโรงพยาบาลวชิรพยาบาล. *วชิรเวชสารและวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง*. 2565; 66(5): 311-20.
5. พรศรี ปฐมานุกษม, ทักษิ ทรรปณ์จินดา, ธนพล ธีพลมหา. ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำลายหลังการแปรงฟัน โดยบัวน และไมบัวนปาก. *วิทยาสารทันตสาธารณสุข*. 2555; 17(2): 109-16.
6. Sjögren K, Birkhed D. Effect of various post-brushing activities on salivary fluoride concentration after toothbrushing with a sodium fluoride dentifrice. *Caries Res*. 1994; 28(2): 127-31.
7. สุดาตวง กฤษณาพงษ์. แปรงแห่ง. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 2560; 26 ฉบับเพิ่มเติม 2: 348-59.
8. Machiulskiene V, Richards A, Nyvad B, Baelum V. Prospective study of the effect of post-brushing rinsing behaviour on dental caries. *Caries Res*. 2002; 36(5): 301-7.
9. บุหงา ชัยสุวรรณ, พรพรรณ ประจักษ์เนตร. พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-19 ปี. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ*. 2558; 1(1): 31-57.
10. Porter CM. Revisiting Precede-Proceed: A leading model for ecological and ethical health promotion. *Health Education Journal*. 2016; 75(6): 753-64.

11. ศุภกร ศิริบุรี, พันพัสส์ ปาระมี. การพัฒนารูปแบบการฝึกแปรงฟันในเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. *เชียงรายเวชสาร*. 2561; 10(1): 103-11.
12. อรุณ จิรวัดน์กุล. *สถิติทางวิทยาศาสตร์สู่สภาพเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา; 2553.
13. Likert R. *New Patterns of Management*. McGraw-Hill; 1961.
14. Best JW. *Research in education. 4th ed*. New Jersey: Prentice-Hall; 1981.
15. บุญชัย เมฆแก้ว. *การพัฒนาชุดช่วยวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์หาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบ (KR-20). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. พังงา: วิทยาลัยชุมชนพังงา สถาบันวิทยาลัยชุมชน; 2563.
16. วรเมธ สุขพาสันติ, มานพ คณะโต. การแปรงฟันหลังอาหารกลางวันที่โรงเรียนของเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 2559; 4(1): 113-26.
17. เบญญาภา ผิวนวล, ขวัญวิภา เวทการ, ปริญญา จิตอร่าม, ธนกฤต ธนวงศ์โกติน. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงพักกลางวันที่โรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี. *วารสารทันตภิบาล*. 2562; 30(1): 15-28.
18. ศิริพร คุษเพี้ยภูมิ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนนครวิทยาคม ตำบลสันมะเค็ด อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย [*วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธิตศาสตรมหาบัณฑิต*]. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา; 2555.
19. วรเมธ สุขพาสันติ, มานพ คณะโต, พูนรัตน์ ลียติกุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนของเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายในจังหวัดหนองบัวลำภู. *ศรีนครินทร์เวชสาร*. 2559; 31(2): 169-77.
20. วรธนะ พิธพรชัยกุล, เสมอจิต พิธพรชัยกุล, ทรงชัย ฐิตโสสมกุล, อังคณา เขียรมนตรี, นุชนรี อัครชนิยากร, นงนุช อากาศสุวรรณ และคณะ. กิจกรรมการแปรงฟันและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ประเทศไทย. *วิทยาสารทันตแพทยศาสตร์*. 2552; 59(3): 190-99.